

Independent Evaluation Commission for assessing the integrity of candidates
for the position of member in the self-administration bodies of judges and prosecutors

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția
de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

**Comentariile Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția
de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor
privind Raportul Friedrich-Ebert-Stiftung
„Fazele pre-vettingului: fața nevăzută a reformei justiției”, publicat în februarie 2025
pe pagina web FES-Moldova ([ENG](#); [ROM](#))**

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare „Comisia Pre-Vetting” sau „Comisia”) a studiat raportul „Fazele pre-vettingului: fața nevăzută a reformei justiției” (în continuare „raportul FES” sau „raportul”) publicat de Friedrich-Ebert-Stiftung pe pagina web FES-Moldova în februarie 2025. Prezenta scrisoare exprimă profunda îngrijorare a Comisiei Pre-Vetting cu privire la conținutul acestui raport, în contextul multiplelor neajunsuri din raport, inclusiv metodologia foarte defectuoasă. O serie de neajunsuri din raportul FES este evidențiată în cele ce urmează, pentru a ilustra reprezentarea greșită și unilaterală a procesului de pre-vetting în Republica Moldova. Pentru a asigura transparența, Comisia îndeamnă Friedrich-Ebert-Stiftung („FES”) să publice prezenta reacție pentru a permite cititorilor să evalueze în mod obiectiv observațiile și concluziile din raportul FES. Comisia Pre-Vetting accentuează faptul că deficiențele identificate în prezenta scrisoare sunt doar exemple și nu reprezintă o listă exhaustivă a tuturor neajunsurilor din raportul FES. O analiză minuțioasă a raportului FES a dezvăluit un număr mare de afirmații false, înșelătoare și speculative, de natură atât faptică, cât și juridică.

1. Metodologia deficientă:

- Comisia Pre-Vetting, instituția primară la care se face referință în raportul FES, nu a primit niciodată oportunitatea de a oferi clarificări sau de a răspunde la întrebări privind „faptele și constatările” din raportul FES. Ca principiu general, pentru a asigura credibilitatea, rapoartele de monitorizare sunt partajate cu instituțiile care formează obiectul unui raport. Un exemplu în acest sens sunt rapoartele de monitorizare ale OSCE/BIDDO.¹
- O altă deficiență semnificativă se referă la informațiile colectate și analizate pentru raportul FES, în mod specific faptul că raportul se bazează aproape exclusiv pe răspunsurile candidaților nepromovați la întrebările generate de autorii raportului.² Această fundamentare pe informații unilaterale, în combinație cu faptul că nu i-a fost permis Comisiei să comenteze sau să contribuie, nu corespunde

¹A se vedea, spre exemplu, Raportul OSCE/BIDDO privind evaluarea integrității candidaților (pre-vetting) la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii din Republica Moldova, disponibil la <https://www.osce.org/odihr/553987>.

² Autorii menționează în mod expres în capitolul introductiv al raportului că acesta „nu s-a bazat primordial pe asistarea unor monitori/observatori la audierile publice ale candidaților și la ședințele de judecată la care au fost examinate contestațiile candidaților”.

metodologiilor profesionale și a dus la o reprezentare grav denaturată a activității Comisiei Pre-Vetting și a rezultatelor acesteia.

- O altă deficiență a raportului FES este că se bazează aproape exclusiv pe deciziile de evaluare inițială emise de Comisia Pre-Vetting și pe deciziile Curții Supreme de Justiție (CSJ) din 1 august 2023 care a anulat 21 de decizii de evaluare inițială ale Comisiei Pre-Vetting. În mod semnificativ, în ceea ce privește caracterul părtinitor al raportului, acesta ignoră complet două decizii ale CSJ care au menținut deciziile de evaluare inițială ale Comisiei Pre-Vetting în februarie 2023.³ De asemenea, raportul FES nu ia în considerare deciziile CSJ privind deciziile de evaluare reluată emise de Comisia Pre-Vetting, multe dintre acestea contrazicând „faptele” și constatările prezentate în raport. De exemplu, raportul FES afirmă, fără vreun citat, că, la reluarea evaluării candidaților, Comisia Pre-Vetting a ignorat deciziile CSJ care ordonau reluarea evaluărilor și a examinat aceleași aspecte ca în evaluarea inițială. Nicăieri în raportul FES nu sunt menționate deciziile CSJ privind reevaluarea, în fiecare dintre care CSJ a menționat că a identificat și a examinat noi informații acumulate și evaluate de Comisia Pre-Vetting. În raportul FES nu se menționează și nu examinează faptul că, după două runde de evaluări efectuate de Comisia Pre-Vetting și de CSJ, în unele cazuri au fost înlăturate dubiile, iar în alte cazuri au fost stabilite fapte noi și dubiile au rămas valabile, și că deciziile juridice finale au fost luate în conformitate cu Legea nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor („Legea nr. 26/2022”), precum și cu principiul *res judicata*. La situația din 31 ianuarie 2025,⁴ Comisia Pre-Vetting emisese 21 decizii de evaluare reluată, 18 dintre care au fost contestate la CSJ. CSJ a menținut 12 decizii de evaluare reluată din cele 18 care au fost contestate și pentru care a fost dispusă reevaluarea. Către 31 ianuarie, cinci decizii privind evaluarea reluată mai erau pendinte.
- O altă preocupare care trezește îndoieli cu privire la obiectivitatea raportului FES este faptul că nicăieri în raportul de 132 de pagini nu a fost dezvăluit faptul că Cristina Ciubotaru, care este prezentată ca expert și autor principal al raportului, este un avocat practician în Republica Moldova care a reprezentat unul dintre judecătorii CSJ, Mariana Ursachi (Pitic) în diverse proceduri, inclusiv în procesul de evaluare extraordinară a judecătorilor.⁵ Judecătoarea Ursachi (Pitic) nu a promovat procesul de

³ A se vedea decizia CSJ din 6 februarie 2023, cauza nr. 3-5/23, disponibilă la https://jurisprudenta.csj.md/search_col_civil.php?id=70713; și decizia CSJ din 28 februarie 2023, cauza nr. 3-13/23, disponibilă la https://jurisprudenta.csj.md/search_col_civil.php?id=71098.

⁴ Se folosește această dată întrucât raportul FES a fost publicat în februarie 2025.

⁵ În procedurile legate de vetting-ul judiciar, inclusiv reprezentarea în fața Consiliului Superior al Magistraturii și a CSJ, precum și, cel puțin din 9 august 2024, dna Ciubotaru a acționat ca avocat al judecătoarei Mariana Ursachi (Pitic) într-un dosar penal deschis la plângerea acesteia împotriva unui membru al Comisiei de evaluare a judecătorilor.

vetting.⁶ Judecătoria Ursachi (Pitic) a mai fost și una dintre cei trei judecători din completul de judecată special al CSJ care a anulat cele 21 decizii de evaluare inițială ale Comisiei Pre-Vetting la data de 1 august 2023.

În rezumat, o evaluare obiectivă a performanței Comisiei Pre-Vetting ar trebui să includă nu doar deciziile de evaluare inițială ale Comisiei Pre-Vetting, ci și deciziile sale privind evaluarea reluată și deciziile CSJ privind evaluarea reluată a candidaților. Acest lucru nu a fost făcut în raportul menționat. În plus, în loc de o analiză cuprinzătoare a deciziilor din fiecare etapă a procesului, raportul FES se bazează pe rapoarte neconfirmate, fără a determina fondul sau temeinicia acestora. Pe lângă opiniile candidaților, raportul se bazează în mod semnificativ pe articole de știri și emisiuni. Raportul este unilateral și nu atinge nivelul de profesionalism la care te aștepti de la o organizație ca FES, în numele căreia a fost publicat acesta. În ceea ce privește rolul procesului de pre-vetting și problemele aferente, caracterul tendențios și superficial al raportului îl fac să fie unul fără utilitate și care induce în eroare.

2. Interpretări și reprezentări eronate ale legii:

- Reprezentarea eronată a obligației legale privind dezvăluirea informațiilor financiare ale „persoanelor apropiate”

Comisia Pre-Vetting a acționat în deplină conformitate cu legislația Republicii Moldova prin care a fost instituită Comisia, Legea nr. 26/2022. Legislația a fost elaborată și adoptată de Parlamentul Republicii Moldova pe baza unor consultări strânse cu Comisia de la Veneția.

Raportul FES învinuiește Comisia Pre-Vetting că „a atribuit candidaților toate presupusele „păcate” ale soților, concubinilor etc.” Aceste afirmații sunt incorecte din punct de vedere legal și induc în eroare. Contrar insinuărilor lansate de autorii raportului⁷, Legea nr. 26/2022 nu impune obligația automată a candidaților de a furniza informații detaliate privind venitul sau activele persoanelor percepute ca fiind „apropiate” lor. Din contra, art. 8 alin. (5) lit. d) din Legea nr. 26/2022 prevede în mod expres că „*pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia de evaluare verifică: ... d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin. (2).*”⁸

⁶ Raportul Comisiei de Evaluare a Judecătorilor prin care se propune nepromovarea Marianeî URSACHI, judecătoare la Curtea Supremă de Justiție, 5 noiembrie 2024, disponibil la adresa [https://cdn.prod.website-files.com/65dc9c889b671cd4987c7b51/674f2e8d79b71367e4edc18c_Mariana_Ursachi%20\(Pitic\)_report_ENG.sig_ned.pdf](https://cdn.prod.website-files.com/65dc9c889b671cd4987c7b51/674f2e8d79b71367e4edc18c_Mariana_Ursachi%20(Pitic)_report_ENG.sig_ned.pdf).

⁷ „Legea [...] impun următoarele sarcini candidaților: [...] - obligarea candidaților să prezinte informațiile financiare și patrimoniale referitoare la alte persoane (cele considerate ca fiindu-le „apropiate”) [...]” (Secțiunea 4.6 din raportul FES).

⁸ Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 prevede că evaluarea candidaților include o verificare a averii persoanelor apropiate ale candidaților, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor prevăzute la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate. „Persoane apropiate”, conform definiției din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, sunt: soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la

Includerea sintagmei condiționale „după caz” nu este întâmplătoare – aceasta reflectă o determinare legislativă intenționată de a asigura faptul că examinarea „persoanelor apropiate” are loc în situații în care există o legătură dintre profilul financiar al candidatului și cel al unei „persoane apropiate”. Raportul FES nu ține cont de această cerință esențială, creând falsa impresie că legislația extinde obligațiile legate de integritate ale unui candidat la terți, ceea ce pur și simplu nu este adevărat.

În mod obișnuit, Comisia Pre-Vetting adresa întrebări candidaților despre circumstanțele financiare ale „persoanelor apropiate” în cazurile când existau motive evidente pentru a o face – de exemplu când proprietatea părea să fie înregistrată pe numele unei „persoane apropiate” în circumstanțe care sugerau existența unei conexiuni cu sau beneficiu pentru candidat. Această abordare este în conformitate cu prevederile Legii nr. 26/2022 și corespunde practicilor stabilite pentru detectarea corupției,⁹ care recunosc utilizarea frecventă a intermediarilor în încercările de a ascunde averea. Pe lângă legislația Republicii Moldova, Comisia Pre-Vetting s-a ghidat mereu în activitatea sa de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) cu privire la aspectele de evaluare a judecătorilor și procurorilor.

Prin faptul că nu a luat în considerare contextul juridic menționat mai sus și respectarea consecventă a acestor principii de către Comisia Pre-Vetting, raportul FES prezintă o descriere distorsionată atât a cadrului normativ, cât și a practicii Comisiei.

- Argumente juridice retroactive și falsa reprezentare a naturii solicitărilor de informații înaintate de Comisie

Raportul FES învinuiește Comisia că aceasta ar fi „abuzat de folosirea mijloacelor speciale de investigații și a făcut uz de serviciile secrete, contrar standardelor Consiliului Europei în domeniul asigurării proceselor de integritate în justiție.” În mod specific, raportul FES acuză Comisia Pre-Vetting de utilizarea necorespunzătoare a măsurilor speciale de investigații utilizate doar în investigații și urmărirea penală pentru solicitarea rapoartelor (analize operaționale) de la Centrul Național Anticorupție (CNA) cu privire la candidații evaluați și a informațiilor de la Serviciul de Informații și Securitate (SIS). Aceste acuzații sunt nefondate și nu se bazează pe lege.

Unul dintre criteriile de integritate stabilite în art. 8 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 26/2022 îi

întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră).

⁹A se vedea, de exemplu, OCDE (2011), Declarații de avere pentru funcționarii publici: Un instrument pentru prevenirea corupției, OECD Publishing, p.14 („Ar trebui să se recunoască faptul că oficialii corupți ascund adesea activele lor sub numele rudelor lor, soților/soțiilor și altor persoane. Prin urmare, ar trebui să fie posibil de a monitoriza nu doar averea unui oficial public, dar și a rudelor apropiate și a membrilor familiei.”).

cere Comisiei Pre-Vetting să verifice că „în privința candidatului nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr. 82/2017”. Potrivit art. 4 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, acesta are printre atribuții „efectuarea analizei operaționale și strategice a actelor de corupție, a actelor conexe corupției și a faptelor de comportament corecțional, a informației privind studiile analitice ale fenomenului corupției”. Conform acestor prevederi legale, Comisia Pre-Vetting a solicitat informații pertinente de la CNA cu privire la candidații ce urmau să fie evaluați, inclusiv informații privind infracțiuni și contravenții anterioare sau actuale, precum și informații despre venit și avere. Toate aceste solicitări au fost legitime, proporționale și pe deplin corespunzătoare criteriilor de evaluare și mandatului Comisiei potrivit Legii nr. 26/2022.

În mod paradoxal, deși raportul FES critică Comisia Pre-Vetting în repetate rânduri pentru presupusa impunere retroactivă a obligațiilor față de candidați¹⁰, acesta își bazează propriile concluzii prin invocarea art. 36⁴ din Legea nr. 59/2012 privind activitatea specială de investigații.¹¹ Raportul FES caracterizează solicitările legitime de informații ale Comisiei față de CNA ca încadrându-se în termenul de „*măsură specială de investigații prin culegerea de informații*”¹², conform definiției din articolul sus-menționat. În afară de faptul că solicitările de informații de la CNA de către Comisia Pre-Vetting nu erau o solicitare de măsuri speciale de investigare, dispoziția pe care se bazează raportul FES a intrat în vigoare abia la 1 ianuarie 2024. Comisia nu a solicitat și nici nu a primit rapoarte CNA după anul 2023. Acest exemplu indică un tipar mai larg în raportul FES – unul marcat de o argumentare superficială și de o utilizare selectivă a dispozițiilor legale și a faptelor – care conduce în cele din urmă la concluzii nefondate și înșelătoare. Acest tipar de selectivitate și superficialitate subminează calitatea generală a constatărilor raportului cu privire la procesul de pre-vetting și, de asemenea, trezește îndoieli privind obiectivitatea autorilor și scopul de bază al raportului FES.

Suplimentar, raportul FES acuză Comisia Pre-Vetting că și-a întemeiat deciziile de evaluare pe rapoartele SIS sau NAC și afirmă că rapoartele nu au fost niciodată partajate cu candidații evaluați. Deși Comisia Pre-Vetting a solicitat informații de la SIS și CNA, aceasta niciodată nu decis nepromovarea unui candidat doar pe baza informațiilor de la SIS sau CNA. Comisia Pre-Vetting a utilizat doar informații care au fost coroborate de probe suplimentare independente și Comisia Pre-Vetting niciodată nu a citat și nu s-a bazat pe rapoartele CNA și SIS în deciziile sale. La solicitarea lor, candidații evaluați au primit toate probele pe care Comisia s-a bazat și la care s-a referit în deciziile sale. În sprijinul afirmației sale conform

¹⁰ A se vedea, de exemplu, secțiunile 4.5 și 4.6 din raportul FES.

¹¹ Art. 36⁴ prevede că „Culegerea de informații constă în dobândirea informațiilor despre persoane fizice și juridice, bunuri mobile și imobile, fapte, evenimente și circumstanțe care prezintă interes, prin comunicare nemijlocită cu alte persoane, prin studiere de documente, materiale, baze de date, sisteme informaționale și surse deschise, prin adresare de solicitări persoanelor fizice și juridice care posedă sau care dispun de informații care prezintă interes, precum și prin intermediul fotorobotului și al altor metode ce oferă posibilitatea de a identifica cu o probabilitate sporită o persoană.”

¹² A se vedea referința nr. 226 din secțiunea 9.1 din raportul FES.

căreia Comisia Pre-Vetting și-a întemeiat deciziile pe rapoartele SIS sau CNA, raportul FES susține în mod fals că informații de la SIS au fost incluse într-o decizie a Comisiei Pre-Vetting privind candidatul Sandu.¹³ Cu toate acestea, în acea decizie nu există niciun aspect care să fi rezultat din informațiile furnizate de SIS. Mai mult, acea presupusă citare dintr-un raport SIS nu a fost inclusă în nicio decizie a Comisiei Pre-Vetting cu privire la candidatul Sandu (deciziile de evaluare inițială și evaluare reluată).

- Prezentarea eronată a standardelor juridice (prezumția de nevinovăție, sarcina probei) în cadrul procesului de pre-vetting

În raportul FES autorii invocă în mod repetat – și greșit – principiul prezumției nevinovăției ca fiind aplicabil procesului de pre-vetting.¹⁴ De exemplu, în secțiunea 4.1 aceștia afirmă că: „Deși acest proces trebuia să asigure evaluarea corectă a integrității candidaților, numeroase practici instituite de Comisia Pre-Vetting au încălcat drepturi fundamentale, inclusiv dreptul la apărare și prezumția nevinovăției”. Această afirmație nu este doar incorectă din punct de vedere juridic, dar reflectă și o înțelegere fundamental greșită a naturii și domeniului de aplicare al garanțiilor constituționale.

Principiul prezumției de nevinovăție, prevăzut în art. 21 din Constituția Republicii Moldova, se aplică persoanelor acuzate de comiterea unor infracțiuni. Prevederea constituțională spune fără echivoc: „Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată...”. Procesul de pre-vetting nu este o procedură penală. Niciodată Curtea Constituțională sau CSJ nu au caracterizat procesul de pre-vetting ca fiind de natură penală. Respectiv, prezumția nevinovăției prevăzută la art. 21 din Constituție nu este aplicabilă.

Mai mult decât atât, potrivit jurisprudenței bine stabilite a CtEDO, articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) se aplică proceselor de pre-vetting în ceea ce privește partea sa *civilă*. Astfel, prezumția nevinovăției și dreptul de a păstra tăcerea și de a nu se autoincrimina, astfel cum sunt prevăzute în partea penală din articolul 6 al CEDO, nu sunt aplicabile procedurilor de evaluare.¹⁵ Au fost foarte puține cazuri în evaluările desfășurate de Comisie când candidații erau acuzați în cadrul proceselor penale și, astfel, aproape niciun caz în care să poată fi invocate drepturile persoanelor acuzate penal. În cazurile când procesele penale erau în desfășurare, Comisia Pre-Vetting a specificat foarte clar că determinarea Comisiei nu reprezenta o acuzație penală și că constatările și concluziile acesteia nu au influențat asupra dosarului penal al candidatului. Acuzațiile prezentate în raportul FES

¹³ A se vedea secțiunea 9.1 din raportul FES, studiul de caz nr. 29 privind judecătorul Victor SANDU.

¹⁴ A se vedea secțiunile 4.4 și 4.6 din raportul FES.

¹⁵ A se vedea, de exemplu, Comisia de la Veneția, CDL-AD(2015)045-e, Opinia intermediară privind modificările constituționale privind sistemul judecătoresc din Albania, adoptată de Comisia de la Veneția la cea de-a 105-a sesiune plenară (Veneția, 18-19 decembrie 2015), §121, disponibilă la: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2015\)045-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2015)045-e); Gogitidze și alții c. Georgiei, nr. 36862/05, alin. 126, 12 mai 2015; Xhoxhaj c. Albaniei (nr. 15227/19, §§ 236-46, 9 februarie 2021, Thanza c. Albaniei, nr. 41047/19, §81, 4 iulie 2023).

în acest sens sunt pur și simplu incorecte.

Este extrem de îngrijorător – și nejustificat din punct de vedere profesional – faptul că practicieni din domeniul dreptului ar invoca un principiu constituțional care se limitează la procedurile penale pentru a pretinde deficiențe într-un proces non-penal, ca cel de pre-vetting. Faptul că autorii raportului FES invocă în mod repetat acest principiu, fără nicio referire la domeniul său de aplicare clar restrâns, sugerează fie o neînțelegere elementară a dreptului constituțional și a principiilor CtEDO, fie, mai grav, o încercare intenționată de a induce în eroare cititorii prin aplicarea unor concepte juridice inaplicabile pentru a crea aparența unor încălcări ale drepturilor fundamentale, care de fapt nu există.

S-a mai conchis în raportul FES că *„mecanismul de pre-vetting [...] a fost marcat de deficiențe procedurale și abuzuri care au subminat drepturile fundamentale ale candidaților și au compromis procesul de evaluare”*, deoarece, printre altele, *„sarcina probei a fost pusă exclusiv în seama candidaților”*. Această concluzie este contrară atât cadrului normativ ce a reglementat activitatea Comisiei Pre-Vetting (Legea nr. 26/2022 în mod special, precum și liniile directoare din regulamentele Comisiei), cât și practiciile urmate de Comisia Pre-Vetting în conformitate cu jurisprudența CtEDO. Toate deciziile Comisiei au făcut expres referințe la inversarea sarcinii probei *odată ce organul de evaluare a identificat probleme de integritate*, în baza hotărârii CtEDO în cauza *Xhoxhaj c. Albaniei*.¹⁶ Această inversare a sarcinii probei a fost acceptată de CSJ într-o serie din hotărârile sale privind deciziile de evaluare reluată.¹⁷ Interpretarea dubiilor în detrimentul persoanei care nu a furnizat informațiile solicitate a constituit un standard în legislația Republicii Moldova cu privire la integritate.¹⁸ Art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022 prevede în mod expres că Comisia trebuie să respecte această abordare, din moment ce legea stabilește că *„un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată.”*

- Interpretarea distorsionată a scopului legii

Autorii raportului FES au prezentat în mod complet eronat caracterul și sfera de aplicare a activității Comisiei Pre-Vetting.¹⁹ A fost deja stabilit faptul că sistemul din Republica

¹⁶ *Xhoxhaj contra Albaniei*, nr. 15227/19, alin. 352, 31 mai 2021.

¹⁷ A se vedea decizia CSJ din 25 noiembrie 2024, cauza nr. 3-8/24, disponibilă la https://jurisprudenta.csj.md/search_col_civil.php?id=76687; și decizia CSJ din 15 iulie 2024, cauza nr. 3-2/24, disponibilă la https://jurisprudenta.csj.md/search_col_civil.php?id=75552.

¹⁸ A se vedea, de exemplu, art. 33 alin. (9) și (10) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

¹⁹ Punctul 4.4. din raportul FES: „În pofida principiului puterii lucrului decis de către o autoritate competentă, Comisia Prevetting relua orice situație verificată anterior de alte autorități publice și constata, de regulă, contrariul celor indicate în actele acelor autorități, deoarece Comisia nu este obligată să acumuleze probe despre nevinovăția persoanei evaluate. Comisia ajungea ușor de multe ori la concluzia că persoana nu a reușit de sine stătător să înlătore

Moldova de verificare a integrității judecătorilor și procurorilor era defectuos.²⁰ Parlamentul Republicii Moldova a abordat această problemă prin adoptarea Legii nr. 26/2022. Conform legii, Comisia Pre-Vetting are independență funcțională și autonomie decizională față de orice persoane fizice sau juridice, indiferent de forma juridică de organizare a acestora, inclusiv față de fracțiunile politice și partenerii de dezvoltare care au participat la desemnarea membrilor acesteia (art. 4 alin. (1) din Legea nr. 26/2002). Sintagma „nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv” (art. 8 alin. (6) din Legea nr. 26/2022), a devenit un element cheie al independenței funcționale a Comisiei. Această abordare recunoaște existența unei lipse de încredere în deciziile disciplinare și de integritate din trecut și astfel, obligă Comisia să efectueze propria evaluare, pe baza documentelor și informațiilor colectate de la candidați și terți (inclusiv persoane juridice de drept public sau privat - art. 10 alin. (2) și (3) din Legea nr. 26/2022) și să nu se bazeze doar pe faptele anterioare, inclusiv procedurile disciplinare sau absența acestora. Comisia de la Veneția nu a formulat nicio preocupare cu privire la această abordare cu referire la Legea nr. 26/2022.²¹

Un alt exemplu în care raportul FES interpretează eronat scopul sau sfera de aplicare a legii este secțiunea (5.8.) din raport în care se speculează că modificările legislative adoptate de Parlament în septembrie 2024 privind transferul materialelor evaluării de la Comisia Pre-Vetting către Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor, înainte de radierea lor la încheierea mandatului Comisiei, au fost făcute pentru a „*mușamaliza infracțiuni motivate politic*”. Nu este prezentată niciun fel de dovadă în sprijinul acestei speculații absurde.

Comisia Pre-Vetting este un organ temporar, format ad-hoc. Inițial, Legea nr. 26/2022 nu prevedea o procedură specifică pentru eliminarea informațiilor acumulate după încheierea

dubiile referitoare la integritatea sa, căci constatările autorităților despre nevinovăția ei erau tratate ca neobligatorii pentru Comisie. Astfel, se ajungea la absurdul în care persoana evaluată urma să demonstreze pe orice altă cale decât cea prin care demonstrase deja organului competent că este nevinovată, căci acele probe, având deja aprecierea autorității respective, nu erau considerate ca fiind obligatorii. În acest fel, aproape toți candidații în privința cărora au existat asemenea acte au fost supuși examinării repetate și atragerii repetate la răspundere pentru aceeași faptă. Spre exemplu, decizia colegiului disciplinar de nesancționare pe motiv că fapta nu reprezintă o abatere disciplinară; constatarea Autorității Naționale de Integritate (ANI) privind inexistența unui conflict de interese, stării de incompatibilitate, declarării necorespunzătoare a averilor și intereselor personale sau lipsa unei averi inexplicabile; ordonanța procurorului de neîncepere a urmăririi penale sau de încetare/clasare a unui proces sau urmărire penale; hotărârea instanței de judecată de anulare a unui act al ANI etc – asemenea soluții au fost de fapt prilejuri pentru Comisia Pre-vetting de a pune candidatul să-și probeze repetat nevinovăția.”

²⁰ Al patrulea Raport de Evaluare al GRECO pentru Republica Moldova, 1 iulie 2016, alin. 135; Transparency International, și alții, Capturarea statului: cazul Republicii Moldova, 2017, p.21; Al patrulea Raport de Evaluare al GRECO pentru Republica Moldova, al doilea raport de conformitate intermediar, 24 martie 2023, paragrafele 43, 49, 60; OCDE, a 5-a Rundă Pilot de Monitorizare a Planului de acțiuni anticorupție de la Istanbul pentru Moldova, 2022, p.51; Comisia Internațională a Juriștilor, Promisiunea neîndeplinită privind un sistem judecătoresc independent în Moldova, 2019, p.35; Al patrulea Raport de Evaluare al GRECO pentru Republica Moldova, 1 iulie 2016, paragraful 101.

²¹ A se vedea Opinia Comisiei de la Veneția nr. 1069/2021 asupra proiectului de lege nr. 26/2022 și Opinia comună al Comisiei de la Veneția și DGI referitor la Proiectul de lege privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor, 14 martie 2023, paragrafele 49-50.

mandatului Comisiei, lăsând arhivarea și distrugerea informațiilor la latitudinea Comisiei Pre-Vetting. Ulterior, Parlamentul a analizat argumente din mai multe perspective. Comisia de la Veneția a făcut o recomandare foarte clară cu privire la utilizarea materialelor acumulate într-un singur scop – *Orice informații și documente obținute în cadrul procesului de verificare a integrității individuale nu trebuie să fie publicate și trebuie să fie utilizate numai în scopul strict al evaluării. Trebuie să fie clar că astfel de informații sau documente nu pot fi utilizate direct în cadrul unei proceduri penale sau administrative, cu excepția cazului în care au fost furnizate răspunsuri false.*²² Candidații și părțile terțe au fost foarte exigenți cu privire la utilizarea datelor lor personale. Conform legii modificate adoptate de Parlament, Comisia trebuie să transmită o copie electronică a materialelor evaluării candidaților către organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, înainte de a fi radiate. Comisia va respecta pe deplin cadrul legal adoptat de Parlament. În raportul FES se prezintă complet eronat întreaga situație.

3. Prezentarea distorsionată a practicii Comisiei Pre-Vetting și a informațiilor faptice:

- În raportul FES Comisia Pre-Vetting este criticată pentru acordarea unor perioade scurte în care candidații să răspundă la întrebări și să prezinte documente relevante. Însă în raportul FES nu se recunoaște faptul că, de obicei, Comisia Pre-Vetting prelungea termenele atunci când erau prezentate cereri motivate în acest sens. De asemenea, în raportul FES nu se menționează că nu a fost eliminat niciun candidat pentru că nu ar fi răspuns sau nu ar fi prezentat informațiile în termenele limită stabilite.
- În raportul FES, Comisia Pre-Vetting i se reproșează și că „nu a acordat candidaților acces deplin la informațiile colectate de Comisie în dosarele lor”. În primul rând, materialele evaluării au fost puse la dispoziția tuturor candidaților care le-au solicitat, în conformitate cu art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022, care stabilește foarte clar condiția de formulare a unei cereri pentru a beneficia de dreptul de acces la materialele evaluării, și nu prevede furnizarea automată a materialelor. Niciunui candidat nu i-a fost refuzat accesul la materialele evaluării în cazul în care a depus o cerere în acest sens. În al doilea rând, Comisia Pre-Vetting a precizat că inițial au fost puse la dispoziția candidaților doar materialele relevante, și anume cele legate de dubiile Comisiei privind integritatea [candidaților]. Această abordare a reflectat recomandările Comisiei de la Veneția²³ și nu a fost contrară legislației naționale. Cu toate acestea, după ce hotărârile CSJ din 1 august 2023 au obligat Comisia Pre-Vetting

²² Opinia Comisiei de la Veneția nr. 1069/2021 cu privire la proiectul de lege privind unele măsuri legate de selecția candidaților pentru funcțiile administrative în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative, Republica Moldova, alin. 31.

²³ „Dreptul candidatului de a lua cunoștință de „materialele evaluării” ar trebui să cuprindă toate materialele colectate de comisie și luate în considerare în decizia acesteia”, Avizul Comisiei de la Veneția nr. 1069/2021 (CDL-AD(2021)046) din 13 decembrie 2021, alin. 32.

să furnizeze toate materialele colectate în procesul de evaluare, Comisia le-a respectat cu strictețe și a furnizat toate materialele tuturor candidaților care le-au solicitat.²⁴

- În raportul său, FES acuză Comisia Pre-Vetting de „discriminarea candidaților”, fără să ia în considerare diferențele concrete dintre cazuri. Comisia a analizat cu atenție toate plângerile de discriminare înaintate de candidați la CSJ în contextul evaluării reluate, pe baza circumstanțelor concrete ale fiecărui caz, și a oferit explicații detaliate în deciziile sale. În raportul său, FES nu a efectuat nicio analiză a fondului plângerilor de discriminare și a ignorat complet explicațiile motivate și detaliate ale Comisiei Pre-Vetting din deciziile emise de aceasta în urma evaluării reluate. Raportul FES a mai ignorat și faptul că CSJ a acceptat explicațiile Comisiei din toate deciziile sale de până în prezent.

În concluzie, lacunele descrise mai sus reprezintă doar câteva dintr-o listă mai lungă, pentru a ilustra deficiențele grave ale raportului FES, inclusiv o interpretare unilaterală atât a cadrului legal, cât și a practicilor Comisiei Pre-Vetting, într-o aparentă încercare de a prezenta procesul de pre-vetting din Republica Moldova într-o lumină foarte defavorabilă. Comisia Pre-Vetting nu a abordat aici multitudinea de declarații neadevărate și acuzații false cu privire la membrii și personalul său, care au fost respinse de CSJ ori de câte ori au fost invocate și față de care Comisia a reacționat public în numeroase rânduri.

Comisia Pre-Vetting recunoaște importanța unei monitorizări și raportări profesionale și imparțiale a activității sale. Ne exprimăm regretul că autorii raportului FES nu au aplicat o metodologie solidă și credibilă pentru a oferi cititorilor un raport util privind procesul de pre-vetting din Republica Moldova. În schimb, în raportul său, FES a ales să ignore cu desăvârșire hotărârile CSJ privind evaluările reluate și hotărârile CSJ privind evaluările inițiale care au menținut deciziile Comisiei Pre-Vetting, și s-a bazat preponderent pe opiniile candidaților care nu au promovat evaluarea și pe rapoarte anecdotice, fără a se stabili temeinicia sau fiabilitatea acestora, precum și pe articole de știri și emisiuni. În ceea ce privește rolul procesului de pre-vetting și problemele aferente, caracterul tendențios și superficial al raportului FES îl fac să fie unul fără utilitate și care induce în eroare. Cititorii s-ar putea aștepta la mai mult din partea unei publicații sponsorizate de o organizație precum FES.

²⁴ A se vedea comunicatul de presă al Comisiei Pre-Vetting referitor la accesul la materialele evaluării din septembrie 2024 la adresa <https://vetting.md/prevetting/clarificari-cu-privire-la-materialele-de-evaluare-ale-candidatilor/>.